

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Förstärkt skattereduktion för personer med sjukersättning och aktivitetsersättning

IFAU har granskat förslagen med utgångspunkt i vårt uppdrag att följa upp och utvärdera arbetsmarknads- och utbildningspolitik samt arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen. Våra synpunkter avser i enlighet därmed främst förslag där vår forskning kan ge oss vägledning.

Sammanfattning

- IFAU avstyrker den förstärkta skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning i ljuset av den samlade politiken på området (s.7).
- IFAU efterlyser en klargörande diskussion om skattebehandlingen av kollektivavtalade tillägg.

Flera förändringar samtidigt

Förtidspensionärers levnadsnivå går att styra på flera sätt via statsbudgeten. Det går att ändra ersättningsnivåer i sjuk- och aktivitetsersättningen (inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning). En annan möjlighet är att justera de bostadstillägg som förtidspensionärer är berättigade till. Ett tredje alternativ, som alltså diskuteras i promemorian, är att sänka skatten på själva ersättningen genom en skattereduktion. Vi noterar att regeringen i 2022 års budgetproposition föreslår mer generösa regler i samtliga dessa tre dimensioner. Den föreslagna ändringen måste ses i ljuset av denna större helhet.

Är det riktigt att höja förtidspensionärers disponibelinkomster? Svaret på den frågan har delvis att göra med normativa fördelningspolitiska och moraliska överväganden. De flesta anser att det finns ett värde i att de som inte har arbetsförmåga kan leva ett drägligt liv under förutsägbara villkor. Samtidigt är det en vanlig uppfattning att det bör finnas ett ”respektavstånd” i levnadsstandard mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar.

Utvärderingsforskning kan dessvärre inte erbjuda några svar i sådana värderingsfrågor. Däremot kan empirisk forskning ge svar på hur känsligt förtidspensionärers arbetsutbud är för förändringar i ekonomiska incitament,

och på hur kompositionen av denna grupp ser ut och varierar med regelverket. Om förtidspensionärerna befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden, så kommer ökade disponibelinkomster sannolikt ha små effekter på sysselsättningen.

Det går inte att utesluta negativa arbetsutbudseffekter

Promemorian refererar till en IFAU-rapport av Andersson (2018). Rapporten hittade inte någon arbetsutbudseffekt av den s.k. steglösa avräkningen 2009.

IFAU håller med om att detta är en viktig referens. Samtidigt måste den föreslagna skattereduktionen sättas i relation till andra reformer som just nu aviseras på detta område.

Det går inte att utesluta negativa arbetsutbudseffekter om man mjukar upp berättigandekriterier (som ändrar gruppens komposition) och samtidigt gör andra delar av systemet mer generöst. Det har exempelvis nyligen föreslagits att bedömningen av arbetsförmågan ändras (Prop. 2020/21:171). Allt detta är en helhet. I ljuset av den samlade politiken avstyrker IFAU därför den förstärkta skattereduktionen.

IFAU efterlyser dessutom en klagörande diskussion om hur kollektivavtalade tillägg till förtidspensionen bör beskattas. Vår tolkning är att sådana tillägg inte ingår i underlaget för skattereduktionen. Två likartade inkomster behandlas alltså olika ur skattesynpunkt. Detta är inte nödvändigtvis något stort problem, men ett klagörande vore ändå på sin plats.

I detta ärende har generaldirektören Maria Hemström Hemmingsson beslutat. Docent Håkan Selin har varit föredragande.

Maria Hemström Hemmingsson

Håkan Selin

Referenser

Andersson, J. (2018) ”Ekonomiska incitament till arbete inom sjukförsäkringssystemet – effekter av steglös avräkning” IFAU-rapport 2018:6.